

■ TRIBUNA POLITICA

Demonstraziuns ad in exempel per la protecziun dal clima

DA JON DOMENIC PAROLINI,

PRESIDENT DA LA REGENZA

Partind d'in moviment internaziunal han giuvenils demonstrà per dapli protecziun dal clima er en il chantun Grischun. Sco minister d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient ma concernan las demonstraziuns davart il clima. Sco cusseglier guvernativ n'hai jau betg ina relaziun fitg buna cun demonstraziuns. Ma a medem temp ma fai impressiun, co ch'ils giuvenils s'engaschan per dapli protecziun dal clima. Jau sun ma scuntrà cun las organisaturas ed hai pudì constatar che las miras ed ina part da lur ideas s'accordan cun las finamiras da la regenza e da l'administraziun.

Sco president da la regenza sun jau natiralmain obligà al rom giuridic actual. Ma sche nus, la generaziun gia in paupli veglia, duvrain las cumpetenzas e las normas giuridicas ch'èn valaivlas oz sco stgisa per na stuair far nagins pass decisivs en direcziun da la protecziun dal clima, na surpiglian nus betg nossa responsabladad per las generaziuns futuras.

Dapi il cumenzament dal 21. tschientaner datti in record da temperatura sunter l'auter. Nus tuts avain anc en memoria la perioda da setgira da l'ultima stad. Schebain che nus vivain en la chombra d'aua da l'Europa, han cunzunt parts da l'agricultura e da l'economia d'alp senti la setgira. Pelvaira: periodas da setgira hai adina dà. Ma la

scienza po cumprovar oz fitg bain, tge connex che las midadas da las cundiziuns climaticas han cun l'augment dals gas cun effect da serra. E che talas situaziuns extremas – lungas periodas da setgira, undas da chalira e fermas precipitaziuns – daventan pli frequentas en il futur.

Malgrà las midadas evidentas e visiblas èn ins anc adina sceptics davart la culpa da nus umans per la midada dal clima. A questas opiniuns poi vegnir opponì ch'il cussegl mundial dal clima (IPCC) ha constatà en ses ultim rapport che: «L'influenza da l'uman sin la midada dal clima è tscherata e las midadas dal clima ch'èn capitadas fin oz han grondas consequenzas per l'uman e per la natira». Las decleraziuns cleras dal IPCC sa basan sin lungas serias da mesiraziuns fisicalas da la temperatura e da las concentraziuns da CO² en l'atmosfera ed en ils glatschers sco er sin models mundials dal clima che cumprovan il connex tranter la svapur da CO² tras l'uman e l'augment da la temperatura globala cumbinà cun ils fenomens extremis da l'au-

ra, cun la sdregliada dals pols sco er cun la muntada e cun la stgaurada dals oceans.

Per la protecziun dal clima èsi cler, tge ch'igl è da far: bandunar ils carburants fossils, duvrar energias regenerablas e profitar consequentmain dals potenzials da chalira. Ma i na basta deplorablain betg da sa concentrar mo sin mesiras voluntaras e sin l'atgna responsabladad da tut ils acturs. Quai ch'ins po cuntanscher cun atgna responsabladad, vesain nus vi da la cronologia da l'emissiun da CO²: Nus essan bain vidlonder da reducir il consum da carburants, ma cleramain memia plaun.

Dovra pia autras cundiziuns generalas. Ma stuain nus perquai far in sacrifici a favur da la protecziun dal clima? La protecziun dal clima dovra investiziuns da basa dal stadi e da persunas privatas, po percunter er stgaffir novas plazzas da lavur, promover nossa capacitat d'innovaziun ed augmentar la creaziun da valor en noss agen pajais. Ins sto savair: Per mintga 2,5 liters ieli u benzin che nus duvrain, perdain nus er in franc en noss pajais. Perquai che nus en il chantun Grischun possedain avunda funtaunas d'energias regenerablas, na po quai betg esser en noss interess.

Na laschain betg mo demonstrar la giuventetgna. Daventain nus tuts in exempel per la protecziun dal clima, sco investiziun en noss avengnir!